

JURNAL

ÎNTRĂ PESHINDIREA ȘTIINȚELOR ȘI NATURALE ȘI ESAKTE, ÎN TOATE CLASELE.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

de

PROFESOR DOCTOR IULIU BARASH.

N°. 24.

(Anul al doilea)

Български

Іunie 22, 1857.

Копиреа. Despre smintire în relațiunea ei cu chestiunile juridice. Тапиръ. Іюнь популяръ.

Despre smintire în relațiunea ei cu chestiunile juridice.

Articulo. 18. 18 III. Monomania și distracțiunea.

Ce este monomania?

Monomania este o idee fixă, o pasiune, sau o afecțiune morală prea întărită sau esalată într'altă, în care omul a pierdut șirul sănătos al ideilor sale; ne-mai cunoșcând adevăratele sa poziții în această lume, nici mai cunoșcând ceare ne sine însuși.

Un asemenea om, deși este smintit înșel și foarte rău d'altă cunoaștere; căci în toate împrejurările, el vorbesc, lucrăz și rațiunează ca un om înțelegător, numai când vine-ba'i altă corădă cea slabă, adică ideea lui fixă, atunci vede că e smintit. Istoria o-

menilor mari și celebri, arată că ceare unii din oamenii cei mai geniali, cu inteligența cea mai adâncă, au avut idei fixe. Așa un om cu celebrul Pascal, avea o idee fixă prezândă că un abis adânc (prăpastie), se află tot d'asupra liniei dinșul și în amărindă a lui înrîși. Socrate, acest filosof că un șir de atâtea de răpat și de filosofic, și imagina că vede și vorbesc adese ori că un înțeles sau că un om; ba încă întem zice că mai tot oamenii geniali au câte o idee fixă; căci într'adevăr e o calitate proprie a genialității, că toată inteligența sa superioră este ocupată numai d'o serie de idei

merindă într-o direcție hotărâtă. S. c. toată inteligența imensă a lui *Newton*, era ocupată de idei profunde matematice; toată inteligența adîncă a lui *Kant*, era absorbită de idei sibile filosofice și totuși venisese lui *Rafael* și *Tițian*, erau ocupate cu idei plastice de colorii și de figurile tablourilor sibile ca aș lekrat. Asemenea vedem cu mulți oameni foarte veniali, aș defectuși nemuș distracție (zburcarea minții), adică sile lekrare ca trebuie s'ă fack; sile xainele ca trebuie s'ă le naie kîndă eșă afară; sile lekrare ca le aș lzsat din mînz, saș vnde le a nss; kite odată yine snt lekrare în mînz și sile cu lă aș în mînz; vorbeskă cu çine-ba și sile cu çine vorbeskă; într'ăntă ksvintă, fakă kite odată fante foarte riziibile (măkalite), în kîntă sntă kare n'ă knoaște ca oamenii marți și veniali, poate s'ă yie de nebun. În raportăcă ačesta avem o mulțime d'ankdote foarte kpioase. Eș voiș s'ă arătă aiçi nmaî dsoz kare se raportă la oamenii foarte însemnați ne kare'ă kpnoskă. Așa amă kpnoskă sntă profesoră de teologie foarte çelebră kare era atită de distraktă în kîntă venea adese ori în klasă fără kapelă, ba încă odată a sîtată s'ă naie pantaloni n'ă venită nmaî în izmene. La W. este sntă profesoră de medevînz kare a skrîsă o mulțime de opere însemnate în diferte limbi, vnde arată sntă snipită foarte adîncă și esaktă; cu toate ačestea, elă e vestită nentps distracție ca sa. Așa se raportă de dînșă anekdota çrmtoare: Elaş shade într-o kapitālă în Çermania, dar itie și foarte bine limba italiană; într-o zi vede ne vliç sntă kolportoră (tolbaniș) italiană și va s'ă kmpere de la elă çeva; dar în minștă ačesta, a sîtată cu elă înșșu vorboste prea bine italianoste și sntă dsoz sntă ală ca s'ă esplie italiană ačea ca va s'ă kmpere. Avia dsoz ca a çsită cu mlată osteneală, sntă interpretă (tolmachiș), a kmpată de la tolbanș ačea ca a vrelă și s'ă dss akas. Dar akntrîndă akolo și a adssă aminte cu elă înșșu vorboste foarte bine italianoste n'ă pisă karp sînçră de ačestă mare distracție ca sa; într'adevăr este kpioșă ca s'ă sile çine-ba cu vorboste o limbă.

Înt'ă vestită kpte regală s'ă înlimpată înainte kîçu-ba ani fanta çrmtoare. Sntă minis-

trș și omă de stată foarte çelebră, kare era în mare favoare la savorană, era într-o zi pof-tită la masa regală. Șezîndă elă la masă, a simțită cu çimere lă sîntă și sîntă cu este ka sntă dîneș de kpte, a skosă çimere și le-a lzsată s'ă masă. Kîndă s'ă dată semnală ka toçi konvîn și se ridie de la masă, elă iară sîntă cu a skosă çimere, s'ă ridikată și elă a lrată ne vîcina sa, o damă foarte înaltă și a kond'so de braçe în salonă. merîndă nmaî în çiorană. Toçi era sîntă s'ă vază astă-felă de injracție în kontra regaloră de etikete, (çeremonie) dar nimîn n'ă îndrznită ai face ačestă observacție, nntă kîndă sntă serçitoră înçerentă a avată ideea a prezinta ministrăkă kasea, ne o tabă deosebîtă ne kare a nssă și çimere sîlate; atnci ministrăkă a vlzată înșșu nntă în çe çradă poate s'ă meargă distracție ca să.

Toată lumea itie despre sntă savantă distraktă, kare a venită într-o societate cu o oală ne kapă, kîndă în distracție ca sa, oala drentă nltăre.

Dar kare este kaza sntă ascemena distraktă?

Kaza este linsipea atenționei, kare este absorbită prin alte idei kare aș sntă intereșă mai nesternikă asșura omăkă. Savantăkă medikă saș teologikă saș ministrăkă Statăkă sîntă prea oknaptă cu ideile loră medikale, teologice saș polîtice, ca s'ă poată aveea atenționee nentps obiektele de kostamă, kare n'ă nentps dînșu niçi sntă intereșă. Așa dar, sntă omă în distracție ne vede niçi ne așde lekrare ca se înlimpată înpreçisrăkă lă, de ni yine oki deskimî și ne sçpdă dar îi linsente atenționee, și kîndă atenționee linsente, ne nestemă priimi niçi o knoștingă de vr'ă împesione simșală; prin çr-mare kare cu organelle simșriloră noastre ne lekrează, pare-cu toate lumea materială ne esistă nentps noi, de ačea nestemă zice cu atnci snipităkă nostps linsente. Ačestă stape a sntă omă se și nmeente *stapea d'absençă a snipităkă*.

Este învedepată cu sntă omă foarte distraktă poate s'ă komită și o krimă în momentăkă distracționei, și s'ă ne sic klmabil nentps ačestă krimă; kçu n'ă komișo din rea voingă, çi din linsa atenționei, prin çr-mare n'ă itiat elă înșșu ca face.

Dap poate s'z întrece čineva ak'z, ce di-ferin'z este în raporta:1 psihologică, între un omă distraktat ne kape a'amă deklarată ka un kape e linsit d'aten'şine, mi între un adevt'pat smintit monomania k'z kape e linsit de minte? Noi pes-pendem: omă distraktă k'nd voente, n'mai e distrakt; k'č'i emăš čel mai distrakt, k'nd voente, at'n'č'i fikseaz' aten'şinea sa ne un obiect kape voente a'z k'noante mi în min'şia ačesta într'z în toate posesi'nea min'şilor sale, ne k'ndă un omă zmintit monomaniă k'z o idee fikst, n'mai este st'nia ne voing'a sa mi keapă voindă a fiksa aten'şinea sa la v'r'un obiect, tot n'z poate, fiind k'z e s'ek'rat de ideea fikst kape a l'at posesi'nea de toate fak'şit'ile sale mintale mi'z okan'z într'alite, în k'it n'mai într'z akolo ni'č'i o impresione din l'mea estepioar't. Înst dak' distrak'şinea se înv'zvineaz' m'at la un omă, în k'it e'z n'mai e în stape a se l'ibera d'o idee kape a domneute, at'n'č'i n'epemit k'z ačest' idee, devino o idee fikst, mi omă din distraktă ce epa devine un adevt'pat smintit. De ačea vedem'z la sni' kape avindă gri'z mare de čeva (s. e. d'o n'epede de nani saš d'o ždekatz) mi r'ndente m'at'z la ačesta, devine distraktă; apoi k'ndă n'z k'at' a sk'na d' ačest' stape, mi k'az'a distrak'şinei tot xp'mind'şec, at'n'č'i omă poate p'ea l'esne s'z se sminteask'z. Tot ačesta este k'az'a k'z keap' venia'itate sa. l'ek'şile snipit'are nekontenit'z în stadiš, poate s'z sminteask'z ne un omă; k'č'i din ce în ce ačeste stadi'e adin'č'i mi abstrakte absor'z într'alita inteli'ing'z omă'z în k'it n'z mai pemine fak'şitate d'a n'ştea ave'a v'r'o aten'şine la alite impresi'ni nekomp'inse în ordina'z ideilor stadiilor sale; apoi xp'mind'z tot în ačest' kape, fak'şit'ile mintale pem'ni'z ka paralizate pent'z fel'şimi de impresi'ni din l'mea estepioar't. Oamenii ok'şaji k'z

stadiile abstrakte matematice mi filosofice, s'nt mai k'z seam'z s'nsu'z la un asemenea perikolă.

Eat'z k'z stiing'a, k'z'z a zis un omă venia'z, este întokmai ka l'mina; k'nd o întrev'şineaz' čineva modepat, îi apat' admirabi'z'z univ'rsă, iar k'nd se s'it'z p'ea m'at'z mi p'ea des la d'insa mi l'mina fiind p'ea intens'z, at'n'č'i i se opresk'z ok'z k'z tot'z mi e'z n'mai vede nimikă.

Dap n'z n'mai l'ek'şea snipit'are esk'şivă într'o direk'şine, prod'şce distrak'şine, č'i mi keap' k'az'z k'z tot'z kont'şariš, adek't: snipit'z'z fiind ok'şat k'z p'ea m'ate ide'i div'pse tot d'o dat'z, prod'şce distrak'şine, k'č'i at'n'č'i aten'şinea noast'z'z fiind p'ea im'ov'z'pat'z, e s'it'z a se n'şta din mint'z în mint'z la un al'z obiect'z mi la o al'z impresi'ne; prin xp'mare n'z poate s'z pem'ie la o impresi'ne atit'z de m'at'z în k'it s'z se înt'ntreask'z bine ačest' impresi'ne în mem'şie noast'z'z; de ačea, n'z ne ad'şem'z a minte d'o propoz'şine ce ne amă f'k'z'z, saš d'o ak'şine ce am komis saš mi d'o impresi'ne ce am p'riimit. Ună omă kape ape m'ate affačeri, k'nd este la m'at, avia simte r'şte'z'z b'kate'lor; k'nd ese din teap'z, avia utie ce niest' s'a dat; k'č'i a fost distrakt mi r'nds'z l'z a fost la fel'şimi de ide'i mi de transak'şini kom'şiale.

Asemenea ok'şajini p'ea variate mi p'ea im'şugite ale k'şerilor nost'ri, 'i ostenesk'z p'ea m'at'z mi s'abesk'z fak'şitatea lor d'a p'riimi im'şisni d'şavile mi k'nd o asemenea debilitate a naintat foapte m'at, at'n'č'i omă'z kade într'o zmintipe n'şmit'z Demingie (Demence) adek't smintit'z sape n'şvetat de la o idee la al'a, mi vorbente m'ate l'ek'şeri kape n'aš ni'č'i o l'eg't'ş'z lo'şik'z între d'ni'şii, mi d'ş'z ce a vorbit'z k'it'z-va tim'ş. Eat'z smintipea e'şit'z din distrak'şine prod'şst d'o k'az'z kont'şare n'z utie in'su'z ce a vorbit'z.

Tanips'z.

Tanips'z (Tapius americanus L.) este ună animală mamiferă komp'ină într'o familie k'z e-l'efant'z; k'č'i, ka mi e'z, tanips'z este un animal d'o m'şime însemnat'z, d'o for'ş mare, avindă o p'ele groaş k'z n'epi ni'č'i (pachidermu), ko-

nite la ni'čioare, n'şpind'şse de iarb'z mi neavindă o inteli'ing'z p'ea desv'rat'z.

Hatria tanips'z'z este Amerika m'epidionar't, unde ačest' animală este čel'z mai mare ce poate esista. Amerika, kape în toate prod'şk'şinile ei

animale, a imitat kontinentulă veriș, insz în mineatșrș; akolo znde rșsimș imitagișnea kșmleș în miniatșrș, adekș Lammia mi imitagișnea leșlăș mi a țirșlăș în miniatșrș, adekș Jaguar mi Conguar, akolo rșsimș mi imitagișnea elefantșlăș în mineatșrș adekș Tapirulș.

Tapirșlăș are în sine kalitșș zrite, kșm se esșprime zș Natșralistș, чева de вош, de кал, de поркș mi de elefantș; femelеле șntș mai marș de kit maskșlăș mi kiap aчеia эжшг ла о мърșime de șase piçioare; корпșлăș лор е mai mikș de nainte de kit de d'inderetș, mi este foarte gros, gras mi kърnosș; are perș foarte miçi abia simçibileș dar maskșlăș are ла frunte mi ла чеаșт о коаșт de пърș ка ачеа а поркșлăș. Капșлăș șșș е grosș, зрекїле potșnde, гșра са е fькșт ка ачеia а поркșлăș, insz mai пșđin ларгș, nasș лăș saș trșmьгьт е mșat mai mare de kit ачеа а поркșлăș mi seamънъ чева кș ачеа а elefantșlăș, insz е mai mikș пї mai пșđin perfectș, de mi tanirșlăș poate șт iea diferite обжекте кș nasșлăș șșș saș trșmьгьа мемьрїле sale șntș skșpte mi groase, ла челе de d'inainte are kite patș konite miçi mi ла челе de d'inderetș kite trei, dar коада са е foarte skșptș abia vъzștș. În гърș are șease dingș invizibi, d'n kape чеї patș de mijlokș șnt mai грошї mi amıdoї estepiorїї șnt mai лшçї mi mai askșđđđ; чеї din maksile (факла) de жос staș облїкș (аплекацї) ка dingș поркșлăș. Dingș моларї (мъселеле) аș șante ne maksila de șșș mi șease ne чеа de жосș.

Tapirșlăș este zș animalș solitarış mi nșї плаче societatea алор animale mi niçї keap а лор, çї trșște în пърșрї adıncї лıngș rșsrї mi лакșрї znde se skalđ adese-орї; її плаче șт рьmїе askșnsș mi în poroїș, întokmaї ка zș поркș; se nștrște de ерьșрї kape kreskș în апъ mi în лакșрїле влатоаше, insz de mșate орї viziteazș mi kımпиле semъnate кș neneni saș кș trestie de zaharș. Kș тоатș grosimea sa, е în ștаре șт fьгș foarte iste, mi în ачеаșта орї че pedekș гъșște, о рьне кș forçа sa mșkșларе чеа mare, mai кș seamъ noantea; de ачеа oamenїї че локșesкș în пърșрїле znde se đınș taniri, nș fakș kolıbele лор în дрșmșа tanirșlăș, de frїkș ка șт nș pestoapne noantea kaseleлор; kșçї taniri zıoa dormș mi tokmaї kind se fave noante atșncї

ese din kșkșșșrїle лор; nșmăș kind плоатș, atșncї ese mi zıoa de se nımșтș; eї inoatș bine în апъ, mi kind șntș ronıđı, s'arsnșтș în апъ; kind змьлș, đınș kapșлăș жос mi skotș zș глășș foarte askșđđđ mi șșșđıre kape este în kontrastș кș grosimea корпșлăș лорș. Șntș în ștаре а fi domesteyıđı mi atșncї poate servi ка șт trarș kapșл кș вої; atșncї mșnıkș mi de toate (ка порçї), keap eskrementеле лор kind ле foame, ба inkș șnt mai mınkșçıomı de kitș porçıї keap. asta va șт zıkș чева!

Acestș animalș are о fire kındș mi nș atakș niçї о datș ne omș. niçї nș se atșrș kindș șntș atakđđ; kșçї șntș foarte frıkomı, Kș toate ачешта kindș șnt ronıđı tape de kımı. se intșpresș mi atșncї se atșrș bine mi keap omopș ne kımı de mșate орї, adekș орї pșnınds'ї кș dingș. орї sdovınds'ї șșș piçioarele лор. Se zıce, кș keap Jaguarulı (țırșл din Amerika) kind atakș ne tanirș, n'are șfirșitș vșnș. kșçї tanirșлăș lăș frıante în пърșре ла zș локș inrestș de znde елș se strekoapș mi jaguarul pemıne zdovıđđ.

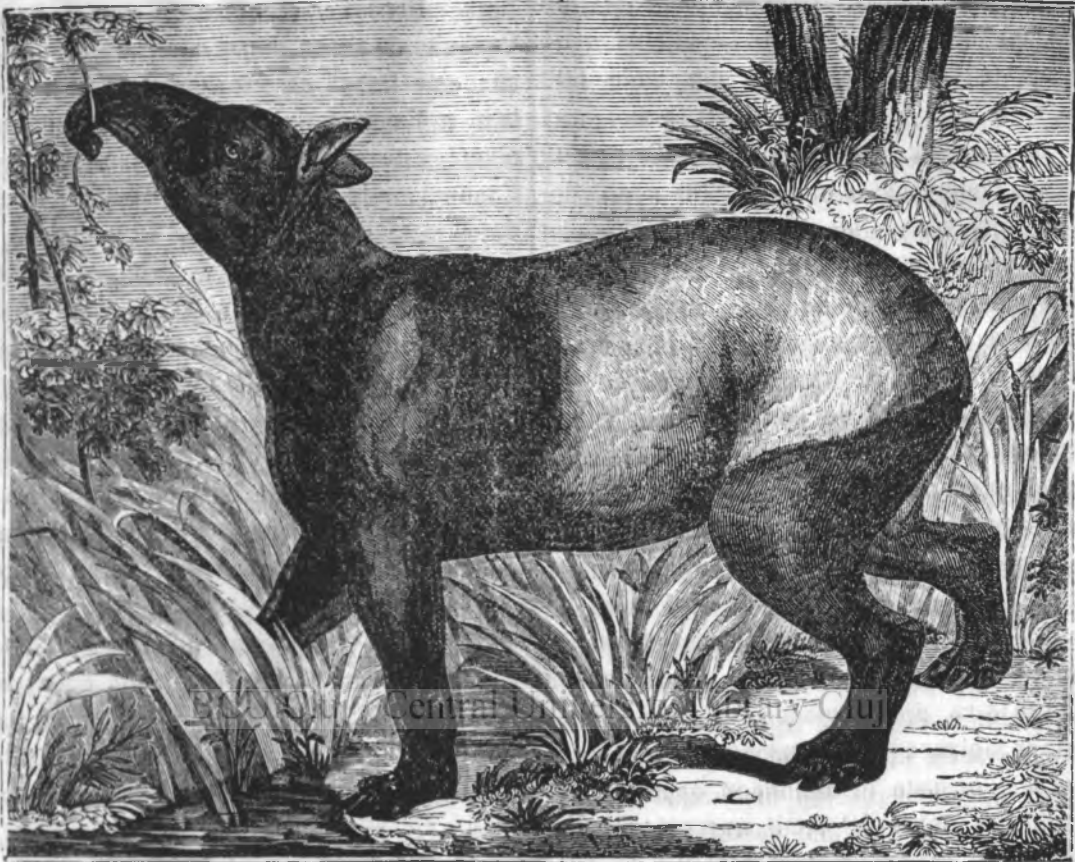
Aparș de sezonșлăș (timșkăș) impresънtrей, maskșlăș se đıne semarđđı, dar ла impresnape kind doї maskșlăș se intımeskș ла о femelș, atșncї se batș nıntș ла moaple saș nıntș kindș kșçї pemıne bırsıtor; femelа. pemıne борđоашъ de ла 10 — 11 лınt mi în лına лăș Noembrie fatș zș pșїș, kape are о лınuıme de 24 цолșрї, mi е akoperıđđ кș пърș. Mșma apatș о mare tandreaщ. nentș pșıла eї.

Karnea ачешtı animalș nș е vșntș de min-kape, dar celea лăș е mșat mai groasș de kit а boлăș, în kit niçї zș glonğș nș poate șт tpeakș print'ınsa mi serъș ла differite șșaısrї.

Bınștopїї de taniri în Amerika meridionalș. аlerğ supre ачешта, timșрїле ploıoase, mi atșncї merğș în пърșрї mi imiteazș лъсерареа șșđıre а tanirșlăș, kape inșelındș-se, se anponie mi astșfelș е prinsș. Indienїї 'ї omoapș mi кș șđeđđı olrъvıte кș otrava nșmitș *Curare*, kape este prinçıпал vеninat çelș mai terıbilș.

Dıntrе toate șneçele de Tapiri, çelș mai mare mi mai impoptant este ачела kape trșște în Sumatra mi 'n penınsșла Malakka; ачешtı tanirș nșmitș Malakks (Tapirus malacuis saș indicus, infьđımat кș алъșрата fığrș) е nerğș кș о varğș алъș ne șınape mi е mșat mai mare de kit чеї лалđı.

<p>Рептилизе де тапирі fosile се афлă în ьри- мэриле antedelavianь: каре провь ка ши ън епо- челе interioare але пэмінтэри. адекъ ѡnainteа</p>	<p>delavianь, аь esistal тапирі; ва съ зикъ, тапирі ssutъ mai anticъ ne пэмінтэ de китэ noi oa- menii!</p>
--	--

Тапирэ (Tapirus malaicus).

Ициена поньларъ.

Акциэнеа I II.

*Desupe statistikъ in dietetikъ nonsларъ ши pezzl-
tutele ei mod pue.*

Domnilorъ.

Объектэь сэангеї noastre de astъзи ши
поате аь ачелеї viitoare, ва fi konsekrate ла
espoziciэнеа зпоръ леци ши pezzlitate *statistive*
ѡн sfera Ициенеї поньларе.

Че este statistika?

Domnilorъ.

Statistika este зна din штиньеле челе mai
moderne: ea се окъпъ кь pezzlitate китирале ла
обсервациэнеа fenomenilorъ натурале, саь ла
ѡтлмларі morale ши sociale кьмъ еле се аръ-
тэ, нъ ѡн partikularitate чи ѡн генералitatea лоръ.

S. e. voimъ съ афлэь каре din дэое ора-
ше mapі sнтъ mai родитоаре адекъ ѡн каре naskъ
mai мьлцї конї ѡнтр'энь аь саь ѡн каре naskъ mai
мьлцї вьегї ши ѡн каре mai мьлте fete? Аичї
нъ пьстемъ съ гьсшмъ адевэрэьь обсервиндэ ачестъ
ѡмпрециэраре ла indevidеле орашелоръ; кьчи о
съ кьдемъ ѡн грешелі; вьзіндэ stradъ плинъ de
вьегї мичї ѡнтр'энь dintр'achte ораше, о съ зї-
чемъ кь орашэь ачеста е voratъ ѡн вьегї ши
се поате преа bine кь пьшаї о stradъ, не каре
амъ тpekътэ din ѡтлмларе, е поньлатъ кь четъ-
денї мичї de генерациэнеа viitoare, не kindъ аде
мьлте strade але ачестэї орашэь, sнтэ roale de

копії мичі. Апої дакз воімѣ съ нѣ грешимѣ ми съ афлѣмѣ адевѣрѣлѣ, треѣе съ прочедѣмѣ къ методаа зрмѣтоаре. Съ нѣмѣрѣмѣ попѣладѣ-неа дин орашѣлѣ А. ми о с'о гѣсимѣ с. е. компѣсъ де 2000 де фамиліи, каре компиндѣ 10,000 де сѣлѣте ми ачестѣ 2000 де фамиліи аѣ про-дѣсѣ вѣн ачестѣ анѣ 1000 копії дин каре 600 вѣдѣи ми 400 фете; дар орашѣлѣ В. е компѣсъ де 1000 де фамиліи, компинзіндѣ 6000 сѣлѣте ми вѣн ачестѣ орашѣлѣ наскѣ пе анѣ 800 копії дин каре 500 сінтѣ вѣдѣи ми 300 фете. Еатз аичі реѣлатѣле комплѣкатѣ; адекз: де ми вѣн орашѣлѣ В. наскѣ нѣмаі 800 копії пе кіндѣ вѣн орашѣлѣ А. наскѣ 1000, къ тоате ачестѣ орашѣлѣ В. е мѣлѣтѣ маі родиторѣ де кѣтѣ А. кѣчї ла 10,000 де сѣ-лѣте вѣн А. наскѣ 1000 де копії пе анѣ, адекз ла 10 оаменї, знѣ копїлѣ пе кіндѣ вѣн В. ла 6000 де локѣиторї наскѣ 800 де копії адекз апроане ла 8 локѣиторї знѣ копїлѣ; асемenea фамиліи сінтѣ маі продѣкѣтѣ вѣн В. де кѣтѣ вѣн А. кѣчї вѣн А. фѣ-карѣ 1000 де фамиліи наскѣ 500 копії пе кіндѣ вѣн В. вѣн 1000 де фамиліи наскѣ 800 копії. прїн зрмаре родїреа фамиліиорѣ вѣн А. кѣтѣре В. естѣ екѣалѣ къ пропорѣцїнеа де 5: 8; асе-мenea ми рѣлацїнеа вѣнре нѣмѣрѣлѣ вѣдѣиорѣ ми а фетѣлорѣ, нѣскѣте вѣн амїндѣоѣ орашѣле ва-рїазѣ; кѣчї вѣн А. вѣнре 10 копії нѣскѣтѣ, 6 сінтѣ вѣдѣи ми 4 фете (вѣдѣи, фете=3: 2), пе кіндѣ вѣн В. вѣнре 8 копії, 5 сінтѣ вѣдѣи ми 3 фете (вѣдѣи фете=5: 3).

Аша дар нѣмаі прїн статїстїкѣ нѣтемѣ афла адевѣратѣле мїшкѣрї натѣрале (иммѣлїреа, мор-талїтѣеа), сочїале (індѣстїрїа комерѣцѣ, шїлїнѣеле) ми морале (градїцїонїле че се манїфѣстѣ прїн нѣмѣрѣлѣ крїмѣлорѣ комїсе вѣнтр'знѣ тїмѣнѣ хо-тѣрїтѣ), а дїфѣрїтелорѣ нацїонї ми прїн зрмаре а ѣенѣлѣ зманѣ вѣнтрѣ; вѣнсъ о статїстїкѣ аде-вѣратѣ нѣ-е о лѣкраре d'o zi, чї треѣе адѣнате о мѣлїме маре де обсерѣацїонї ачезате вѣн лїс-те есакѣте ми компарате зна къ алѣа. Вѣн мѣлѣте дїн стате ле чївїлїзате вѣн Езрона ми Амерїка, сінтѣ вѣнтр'адїнѣ дпрѣкторїи нѣмїте вїропрї статїс-тїче орїндѣте нѣнтрѣ ачѣастѣ рамѣрѣ импорантѣ, рамѣрѣ каре а рѣѣѣрѣсатѣ о лѣмїнѣ аша де маре азѣпї а тѣлорѣ мїшкѣрїлорѣ статеорѣ модерне.

Ачѣастѣ реѣлатѣле *statistive* сінтѣ фоарте нѣ-тѣроаѣе ми варїате, вѣнсъ ної пе вомѣ мѣрїнї, аичї а нѣмї знѣле дїн чѣле маі франанте, каре

аѣ знѣ рарорїѣ вѣнтрѣсѣ къ стѣдїсѣлѣ ѣенѣлѣ зманѣ.

Ачѣастѣ реѣлатѣле сінтѣ чѣле зрмѣтоаре:

1-їѣ. ѣенѣлѣ зманѣ арѣ дїфѣрїте перїоаде де десѣолѣте, вѣнтрѣмаї ка фѣ-карѣ омѣ вѣнтр'парлїкс-ларѣ. ѣенѣлѣ зманѣ естѣ копїлѣ вѣн вѣнѣлѣ Осеанїсї, вѣн знѣле локѣрї але Амерїчѣи ми вѣн Афрї-ка; естѣ вѣнтрѣрѣ ла знѣле нацїонї вѣн партеа оріен-талѣ а Езронеї, ми вѣн стате рїле знїте але Амерї-чѣи; естѣ вѣрѣватѣ вѣн чѣнтрѣлѣ ми окїдѣнтѣлѣ Езронеї; естѣ вѣтрїнѣ вѣн Іспанїа, Кїна ми вѣн чѣле-лалѣ стате вѣн партеа окїдѣнтѣлѣ а Асїсї: дар е мортѣ вѣн нацїонїле антїче, че аѣ локѣїтѣ вѣн партеа окїдѣнтѣлѣ а Асїсї, Бавїлонїа, Асїрїа Сїрїа, Фенїчїа, естѣ асемenea мортѣ вѣн нѣмїнѣтѣрїле класїче, антїче, дїн Палѣстїна, Елада ми Рома. Сінтѣ вѣнтр'адѣвѣрѣ пе нѣмїнѣтѣ нацїонї каре сінтѣ вѣн вѣн епока копїлѣрїсї, алѣле сінтѣ вѣн епока адолесѣнѣнѣї, алѣле се афлѣ вѣн вїрѣста де омѣ форматѣ пе кіндѣ алїї нонѣлї сінтѣ ка оаменї вѣтрїнї рїрѣвої, каре мѣрѣ кѣтѣре дїсолѣцїонѣа (моартеа) лорѣ.

Ачѣастѣ есупѣсїонѣ нѣ-е вѣр'о фрѣстѣ ноѣїкѣ, чї естѣ есупѣсїонѣ знѣї феноменѣ адевѣратѣ; кѣчї вѣн дїфѣрїте стѣрї саѣ вїрѣста але нонѣлїорѣ гѣ-сїмѣ каракѣтерїле пропрїї нѣнтрѣ дїфѣрїте вїрѣсте вѣн десѣолѣтеа рїеѣї, індївїдуале а знѣї омѣ. Аша с. е. гѣсїмѣ ла знѣ *nonsi-koniis* (нѣ-кѣмѣ пе вѣнтр'їнеаѣстѣ історїа антїкѣ ми прѣѣсуѣкѣ гѣсїмѣ ми асѣ-зї ла знѣле нацїонї авїа формате) тоате каракѣтерїле знѣї копїлѣ де ла 2—10 анї. Естѣ ірнорантѣ, сѣнѣрѣстїгїосѣ, вѣрѣвїѣ, капрїчїосѣ нѣвїнѣдѣ вѣн старе а се гѣберна сїнѣрѣ, ідеїле фрѣмѣсеѣї ми але кѣвїнѣї, вѣ лїнѣсѣкѣ къ тотѣлѣ дар крѣмѣтеа са естѣ фоарте рѣнеде ми арѣ знѣ вїиторѣ маре. Сінтѣ алїї *nonsi adolescenți* саѣ жѣнї; ачѣстї нонѣлї аѣ каракѣтерїле знѣї вѣнтрѣрѣ де ла 14—20 де анї; вїаѣа лорѣ естѣ пїнѣ де ноѣїї ми де інѣзїсїнї, інїма лорѣ е пїнѣ де насїне вїе, ѣенѣрїсїтѣеа естѣ знѣ каракѣтѣрѣ дїстїнкѣтївѣ вѣн ачѣастѣ вїрѣстѣ; ідеѣа фрѣ-мосѣлї естѣ ідеѣа чеа маї домнїтоаре; ачѣстї нонѣлї фрѣмошї ноѣїчї ми пѣлѣкѣї аѣ продѣсѣ вѣн ачѣстѣ тїмнѣ лїтерѣтѣра ноѣїка лорѣ, інѣнїратѣ де ероїзмѣлѣ, де сїмѣїрїле тїнерѣї, де аморѣлѣ. іночѣнтѣ ми лїрїкѣ; тоате лїтерѣтѣрїле ноѣїче-ероїче але нацїонїлорѣ антїче, с'аѣ фѣкѣстѣ вѣнтр'а-чѣастѣ вїрѣстѣ. Дар пе д'алѣтѣ парте, жѣнїмеї нѣ-преаї пїакѣ тотѣ д'аѣна лѣкрѣрїле медїтѣтїве ми

intreprinderi pozitive; de aceea filosofia, stiinta
 cere mi indostria nu sint deoaltate la o aseme-
 nea, naciune e greș d'a fi gvernată iartăși ca jă-
 nimea. *Полити барбаці*, se află în pănătlă
 celăși mai înaltă săă kălinantăși aăș desvoaltrei lorș,
 viața lorș e aktivă, timneăș îi este skămpă (lim-
 neăș e bană, zice Englezș), toate lăkrărie in-
 dăstriaie. toate prorpesie utiingifice, în fine
 toate manifestaciunile năteriiorș naciionale, sintă
 desvoaltate în celăși mai mare gradăș poesiea și
 măzika sint la asemena naciuni pozitive, mai
 mătă frămoase de kăt săblime, mai mătă năkăle
 în formă de kăt bogate în simțire. — La aceste
 naciuni, nămintă kămpinde aliți lokșitori kăt e
 posibilă. fiind kă fiemi kăre nătrivik de nămint
 n'a remas goalt, de aceea o asemena naciune
 ajănș în gradăși celăși mai mare al desvoaltrei
 ei, nămai are unș viitorș, întokmăși ca și un omș
 în năsta în kăre toate făkăltășile sale fisice s'ăș
 desvoaltăș năntă la gradăși celăși mai mare, nămai
 poate audenta înkă o kremțere noșă. Dar sint
 alte naciuni kăre se află în năsta kătrineșei, într'o
 stape învalidă (gărbovă) înaintind kătre disolășie-
 nea lor. Kina s. e. se află în ačeastă naciune.
 Karakterăși unș asemena stat este unș kă ka-
 rakterăși kătrineșei unș omș; prekăm unș kătrîn
 simte kă din zi în zi năteriile sale imășginind-
 se mi nu poate face nimik, prekăm unș kătrîn
 kăre sășpat fiind de toate năkăerile bieșei, kășta
 niunte răștăpi bizare mi kămpăioase, așta mi lite-
 ratspa mi aptele frămoase ale unș asemena
 stat aș defekte de esăeraciună. sint afektate ear
 nu nășpare; prekăm unș kătrîn este celosș de
 tinerimea kăre merșe kătre năkăerile unș lăme
 ne kăre eăș este silit a nătrăși, asemena mi
 statele kătrine sint celosș de state tinere, kăre
 aș un viitor; din aceste celosși eșș lănte sin-
 cerose, în kăre statele tinere birășkă în ce-
 lerat. Dar dăntă dekreniditatea unș kătrineșei
 foapte năintată, vine moapte la individe și a-
 česte se șrmeazăș mi kă statele. Statele mi na-
 cionale morș întokmăși ca oămenii; adekăși fiingă
 lor individaș se nepde kă totăș ne kănd mate-
 riea din kăre aș fost komușse esista mi mai ne
 șrmtă fiemi kăre stat este ca o fiingă organikă
 în kăre esista o idee inepentă (un șălet) kăre
 lăș manșinea. A eșit ačest șălet fiingă organikă a
 mășpit, de mi opranele ei înșășimeazăș toate aceste

forme ca mai înainte; nu sânt oare ačeleași
 mîini mi ačeleași ničoare la un omș mortăș ca
 mi la un omș viș? Karnea s'a skămbat kă čeba?
 Nu! De če dar korpăăș era viș mîinele se miș-
 ka mi ničoarele șmbla, ear akăm nu? — fiind kă
 șăletăș interior kăre lă a învialăși mai înainte, s'a
 dăș. Asemenea mi la state; kănd șăletăăș in-
 epent aăș fie kărei naciuni, kăre konslitășe esis-
 tența sa naciională s'a dăș, naciunea a mășpit, po-
 năș a devenit un kadaverș, de mi oămenii kăre
 aș komășș ačeastă naciune, aratăș ne din afărtă
 toate ačeastă înșășimare ca mai înainte; mășnikăș,
 bea, șmblă dăntă treșărie lor, dar če foloș?
 sint memări unș kadaverș din kăre șăletăș
 divișă, șăletăș vifiviantăș, s'a dăș!

La ačeastă konsideraciune se raportăș mi
 asta, adăkă: oare o naciune moartăș poate reinvia?
 Poate dobăndi din noș o esistență naciională? —
 Istoria unăversală a reșnășș năntă akăm la a-
 čeastă întrebare în armonie kă istoriea nășpa-
 ră. Prekăm o fiingă organikă șănerioartă, adekă o
 fiingă animală, moartăș nămai poate reinvia, ase-
 menea mi statele adekășpat moapte n'ăș năștăș reinvia.
 Dose tinereșe într'o viațăș nu sint, zice fisio-
 logia; dose esistențe naciionale întepănte, șna
 înčenind dăntă kădepea celăși d'înțăș, ear nu sint.
 Anoi, kă kăt esistența unș naciune a fost mai
 șănerioartă, kă alit moaptea ei o derpădeazăș mai
 mătă. făkănd reinviererea sa mai imposibilă, în-
 tokmăși ca mi în nășpa organikă. Înre un arboreș
 slăndăș în ničoare, înflorind mi într'e un arbore
 țiat năpemit este o diferențăș mătăși mai mătă
 de kăt într'e un omș viș mi într'e un omș mortăș,
 arboreș țiat poate reinvia, ne kănd omșăș mortăș
 nămai învialăș în lămea ačeastă; asemena
 un ponăș kăre s'a văkșpat de o esistențăș naci-
 onalăș înaltă, dăkă a năpăștăș aceste esistinți mi a
 mășpit, nămai învialăș. Dar nu năstemăș țărdăși kă
 sintăș ponăș kăre seamăntă d'a fi morșăși mi nu sintăș;
 sintăș nămai într'unș somnăș letășnikăș, a-fiktășă.
 Afiksia nu-e moartăș; din afiksia poate șă demen-
 te čine-va mi ponăș ačeastă se vor demtenta odăntă.

2-lea. Čenăși șmanăș este indeștrăkălibăăș kă
 înșșăși nămintăș ne kăre lokșește, de mi șma-
 nitate aș năimăște năimăștatăș înșășimeș foloșitoare
 săș văntăștoare de la nămintăș, de la oăeantăș,
 de la aerăș mi kear de la čele lăte korpăși
 čereșutăș kăre o înkonșioartă. Este într'adekăș o
 mare kăștiune celosșikă: dăkăș șărafăga nămin-
 tășăș năștrăș va reșmănea d'akămăș în viitor în sta-

pea sa aktual, sađ dakt. va sxfepi din nođ vr'ni katakлизмъ sađ vr'o revolucione fisikt ka aчелe kape ađ precedat epoka aktual a пѣmintъ. —
 Înсѣ ачeastѣ întrebare нѣ este în kontradikcione кѣ ачееа че зичем десне indestrucibilitatea ценъ. Кѣчѣ ачeastѣ indestrucibilitate се рароартъ нѣмаѣ ла епока sađ viaца aktual a пѣmintъ. апоѣ în sistema aktual a креационеѣ терестре, омъ. este indestrucibilъ ми неамъ. лѣ нѣ poate сѣ пеарзѣ ниѣ о датъ ка неамъ. риле алтора animale kape s'ađ stinsъ de ла інченъ. тѣлъ timpъ. рилоръ istorice пѣнтъ акъ.

3-леа. Ценъ. зманъ este капавилъ d'a nainta în desvoltarea sa sađ ми din kontra a зрма о кале petogradъ. Înсѣ progress. naintъ. риле сѣ зрмеze маѣ кѣрѣнд ла зп омъ singъ. р de кѣт ла о familie, ла familie маѣ зшоръ de кѣт ла о naцi-
 ne, ми ла чea din зрмъ progress. мерце tot маѣ iste de кѣт ла зманitatea întъ. еаръ. Ачeasta este konformъ кѣ леѣле мишкъ. риле корпъ. рилор în лъмеа material, kape зиче кѣ, кѣ кѣт masa знси корпъ e маѣ mare кѣ атит devine маѣ греъ a'л пъне în мишкape prin vr'o форцъ motrice (мишкъ. тоаре) даp îndatъ дънъ че ачeste корпъ. риле аđ інченъ. т a се мишка, атънчѣ корпъ. лъ. ч. лъ. маѣ греъ мерце маѣ iste înainte пѣспѣнд форца импъ. лъ. сioneѣ маѣ лънъ. т timpъ de кѣт корпъ. риле миѣ авѣнд о масъ корпоралъ маѣ микъ.

4-леа. Civiliзациunea, poziциunea socială, konstitucionea stăтă. лă. стă. реа мѣ. ѣн. ц. лор ми а артелор зрмоase аđ kontribuit tot d'а. зна foarte мѣ. лт ла înainte. реа sađ petogradicionea ценъ. лă. зманъ.

Нѣ нѣтем сѣ не întindemъ a vorbi аѣчѣ маѣ мѣ. лт десне ачeasta; poate vomъ avea okasione în алт локъ a vorbi маѣ мѣ. лт десне ачeastѣ кес-
 тiune importantъ, ми не vom мѣ. рѣ. нѣ. ми аѣчѣ нѣмаѣ ла зне. ле konsideraцiuni ценерале.

Civiliзациunea, ka stă. реа socială a омъ. лă. este опъ. стъ ла stă. реа nă. т. ралъ. Oamenі în salpe nă. т. ралъ sînt съ. л. ватѣ. чѣ; знде, întp'o societate d'oamenі, нѣ s'a desvoltatъ drentă. лъ. чѣ. вѣ. лъ. ми лѣ. ѣ. ле socială ачешѣ oamenі formezъ о гръ. ма. дъ sađ о ordie

de omenі съ. л. ватѣ. чѣ, даp нѣ знъ stă. т. чѣ. вѣ. лă. стă. реа; prin зр. ма. ре tendenца civiliзациuneѣ este siferente d'a сѣ denъ. т. рта de stă. ре nă. т. ралъ; înсѣ аѣчѣ сѣ prezentъ знъ перѣ. колъ. ма. ре nentpъ adevă. т. рата civiliзациune; fiindъ-кѣ ачeastѣ denъ. т. рта. ре de stă. ре nă. т. ралъ, а. ре ми ca мѣ. рѣ. нѣ. ле еѣ siferente. O civiliзациune kape сѣ denъ. т. ртеazъ neste ачeste xolape, нѣмаѣ este о civiliзациune adevă. т. ратъ, чѣ este factice ми antină. т. рале. Ачeastѣ чѣ. р. ком-
 stanъ. т аđ ми инфъ. ѣ. ѣ. ле лоръ нѣ. тер. нѣ. че асш. ра имбъ. нѣ. т. ѣ. риле sađ импъ. лъ. т. ѣ. риле о. а. мен. и. лоръ în sfera лоръ fisikt ми moral. S. e. зни. din nouă. лă. semisъ. л. ватѣ. чѣ în India. ардъ вѣ. д. в. е. ле лор dsut moartea вѣ. р. в. а. ц. лор, zikind кѣ се кѣ. в. и. не кѣ съ. л. е. т. е. л. femeѣ сѣ nelpeartъ ne съ. л. e. т. e. л. вѣ. т. р. vats. лă. пѣ. нѣ. ла paradis. Аѣчѣ гъ. с. имъ о esanera-
 цione antină. т. ралъ d'o idee civiliзат. рикъ, adevă. т. de ideea кѣ. ст. л. о. цѣ. ми fidelitatea конжъ. г. а. т. А. и. те naцiuni în oceania, menseskъ корпъ. риле пѣ. р. и. ц. и. лор лоръ dsue moarte, zikind кѣ nentpъ корпъ. лă. пѣ. р. и. ц. и. лоръ нѣ poate сѣ се гъ. се. а. скъ знъ mor-
 шă. нѣ. т. маѣ novă. т. de кѣ. т. s. în вѣ. р. т. л. конѣ. и. лоръ. лоръ: аѣчѣ avemъ iartъ. ми о esaneraцione antină. т. ралъ ми antiestetikъ a знеѣ idee civiliзат. риче adevă. т. a
 izbireѣ ми veneraцioneѣ пѣ. р. и. ц. и. лоръ, м. ч. l. Sîntъ întp'adevă. т. ръ о мѣ. з. ѣ. и. ме de civiliзациuni асш. ра пѣ. м. и. нѣ. т. лă. сѣ; аđ ми fostъ în istorica зманъ. дѣ. с. е. р. и. те civiliзациuni зна dsut a. лă. ; a fostъ civiliзаци-
 nea antikъ, civiliзациunea din secul. e. ле mediane ми civiliзациunea modernă! Че deoseби imense întp'а. ч. е. ст. e civiliзациuni! ка de ла чepъ вѣ. нѣ. ла пѣ. м. и. нѣ. т! Знъ акъ. с. сѣ. ма. ре s'a komisъ кѣ кѣ. в. и. нѣ. т. лă. civiliзациuneѣ; кѣчѣ ачѣ. стъ. лă. кѣ. в. и. нѣ. т. a sepbilъ de m. л. te opі a аконepи monstruositatea зно. ра стъ. рѣ. со. чѣ. л. e ми зно. ра лѣ. ѣ. нежъ. ст. e. А. и. а. даp poate о сѣ не întре. бе чѣ. не. в. а: kape este карактеръ. лă. distin-
 кѣ. т. и. вѣ. пѣ. нѣ. prin kape нѣ. темъ кѣ. но. а. и. те adevă. т. рата civi-
 лизациune? Еѣ рѣ. з. н. е. н. д. ѣ, карактеръ. лă. distinкѣ. т. и. вѣ. а. лă. adevă. т. ратеѣ civiliзациuni este: *konsepъ. ре. а demutatea oms. лă. ми desvoltarea lă. т. л. лор [акъ. л. т. ѣ. и. лоръ indiv. и. сѣ. лă. зманъ în sfera vieцѣ. salpe fi-
 zikt ми moral, impesъ. т. кs desvoltarea [акъ. л. т. ѣ. и. лоръ state. лоръ ми a vorъ. и. и. лоръ naцiона. л. e.*